ISSN : 0971-8729

యోజన

సంపుటి : 46 సంచిక : 8 అభివృద్ధి మాసపత్రిక జూన్, 2018 ₹ 22

ప్రగతిపథంలో భారతదేశం

ప్రత్యేక వ్యాసం :

డిజిటలీకరణ ద్వారా ప్రగతి

అమితాబ్ కాంత్

మోదీ ప్రభుత్వ అభివృద్ధి వ్యూహం : ఒక పరిశీలన

రాజీవ్ అహుజా

'దొడ్డి' దారి అలవాటు మాన్పిన బహుదొడ్డ కార్యక్రమం

పరమేశ్వరన్ అయ్యర్

విశిష్ట వ్యాసం :

మాతా శిశు రక్షణకు చేయూత

రాకేశ్ శ్రీవాత్సవ

జూన్ 21, అంతర్జాతీయ యోగ దినోత్సవం

సిద్ధ యోగ

డాక్టర్ ఆర్.ఎస్.రామస్వామి

ISSN : 0971-8729

యోజన

సంపుటి : 46 సంచిక : 8 అభివృద్ధి మాసపత్రిక జూన్, 2018 ₹ 22

ప్రగతిపథంలో భారతదేశం

ప్రత్యేక వ్యాసం :

డిజిటలీకరణ ద్వారా ప్రగతి

అమితాబ్ కాంత్

మోదీ ప్రభుత్వ అభివృద్ధి వ్యూహం : ఒక పరిశీలన

రాజీవ్ అహుజా

'దొడ్డి' దారి అలవాటు మాన్పిన బహుదొడ్డ కార్యక్రమం

పరమేశ్వరన్ అయ్యర్

విశిష్ట వ్యాసం :

మాతా శిశు రక్షణకు చేయూత

రాకేశ్ శ్రీవాత్సవ

జూన్ 21, అంతర్జాతీయ యోగ దినోత్సవం

సిద్ధ యోగ

డాక్టర్ ఆర్.ఎస్.రామస్వామి

ప్రగతి పథంలో భారత గ్రామీణాభివృద్ధి

– డాక్టర్ పుల్లయ్య దూదేకుల

తమిళనాడు రాష్ట్ర వ్యవసాయ శాఖ రూపొందించిన "ఉళవన్" (రైతు) యాప్ రైతులను విశేషంగా ఆకట్టుకుంటున్నది. ఈ యాప్ లో రాయితీ పథకాల వివరాలు తెలుసు కోవడానికి, దరఖాస్తు చేసుకోవడం, పంటల బీమా, వ్యవసాయ అధికారుల వివరాలను చూసుకోవచ్చు. ఈ పథకాన్ని గత ఏప్రిల్‌లో ప్రారంభించారు. దీన్ని 70 వేల మంది పైగా రైతుల వినియోగిస్తున్నారు. 70 లక్షల మంది రైతులు సమాచారం, భూముల విస్తీర్ణం, భూసార పరిస్థితి, ఎరువులు, విత్తనాలు, బ్యాంకుల వివరాలు ఇందులోకి తీసుకొచ్చారు.

స్వాతంత్రం వచ్చిన నాటి నుంచి భారత దేశంలో 70 శాతం కన్నా ఎక్కువే గ్రామాల్లోనే నివసిస్తున్నారు. అసలు భారతదేశమే గ్రామాల్లో నివసిస్తుందని, గ్రామీణ ప్రజలు పేదరికం, నిరుద్యోగం, దారిద్ర్యంతో బాధపడుతున్నారని చెప్పవచ్చు. దేశాభివృద్ధి గ్రామీణాభివృద్ధి పైన, గ్రామీణాభివృద్ధి పల్లె ప్రజల ఆర్థిక అభివృద్ధిపైన ఆధారపడి ఉంటుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇటీవల "ప్రగతి పథంలో ఔత్సాహిక జిల్లాల రూపాంతరం" అనే ఒక కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది. ప్రధాని ఇటీవల జిల్లా కలెక్టర్లతో వీడియో సమావేశం నిర్వహించారు, ఈ సందర్భంగా ఆయన అత్యంత వెనుకబడిన నూరు జిల్లాలను అభివృద్ధి పథాన నడపగలిగితే మొత్తం దేశం అభివృద్ధి చెందుతుంది అన్నారు. ఈ నూతన పథకం అమలుకు కేంద్ర రాష్ట్ర పథకాలను ఉమ్మడిగా అమలుచేయడం, సంబంధిత అధికారులు కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు చెందిన వారు కలిసికట్టుగా గ్రామీణ పథకాల అమలును పర్యవేక్షించడం విశేషం. జిల్లా స్థాయి సంఘం కార్యక్రమ అమల గురించి ఒక నివేదిక తయారు చేసి అందుబాటులో ఉన్న వనరుల ఆధారంగా 2022 నాటికి అమలు కోసం ఒక కార్యాచరణ ప్రణాళికను రూపొందిస్తారు. దేశంలోని 115 ప్రగతిశీల జిల్లాలలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని విజయ నగరం, విశాఖపట్నం, కడప జిల్లాలు ఉన్నాయి. తెలంగాణలోని భూపాలపల్లి, ఖమ్మం, కొమరంభీం జిల్లాలు ఉన్నాయి. ఈ విధంగా వెనుకబడిన జిల్లాలను ప్రగతి పథంలో నడిపించ డానికి రాజకీయ శక్తులు అడ్డులేకుండా ఉన్నప్పుడు గ్రామం అభివృద్ధి చెందుతుంది.

గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ :

వ్యవసాయము మరియు గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ:

భారతదేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ ఇప్పటికీ ప్రధానంగా వ్యవసాయ ఆధారిత మైంది. దేశంలో 60 శాతం ప్రజలు ప్రత్యక్షంగా వ్యవసాయ రంగంపైనే ఆధారపడి ఉన్నారు. గతంలోని ప్రభుత్వాలు వ్యవసాయంపైన, గ్రామీణాభివృద్ధి పైన దృష్టి పెట్టినా కోట్లాదిగా పేదలు వ్యవసాయంపైనే ఆధారపడి గ్రామీణ భారతంలో పేదరికంతో, సౌకర్యాల లేమితో సతమతం అవుతూ వచ్చారు. గ్రామీణ, సాంఘిక మౌలిక సౌకర్యాల అభివృద్ధిని సరైన విద్య, వైద్య సదుపాయాలతో బలోపేతం చేయవలసి ఉంది. దేశంలో వ్యవసాయం మరియు గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థను బలోపేతం చేయడానికి కేంద్ర ఆర్థికమంత్రి సరైన దిశలోనే దృష్టిపెట్టారు. 2022 నాటికి రైతుల ఆదాయాన్ని రెట్టింపు చేయాలన్న ప్రధాని కలను సాకారం చేసే దిశగా

వాణిజ్య శాస్త్ర అధ్యాపకులు, శ్రీ రామక్రిష్ణ డిగ్రీ కళాశాల [అటానమస్], నంద్యాల.
E-mail : pullaiahapril20@gmail.com

ఆర్థిక మంత్రి వ్యవసాయదారులు అత్యధిక ఫలసాయం తక్కువ పెట్టుబడితో సాధించడమే కాకుండా వాటి నుంచి అధికాదాయం సాధించడానికి అవసరమైన సహాయాన్ని అందించడంపై దృష్టి పెట్టారు. దీనికోసం రైతులకు వారు పండించిన పంటకు సరైన ధర రావాల్సి ఉంటుంది. గ్రామీణుల కొనుగోలు శక్తి పెరిగినప్పుడు మాత్రమే గ్రామీణ పారిశ్రామి కోత్పత్తి వృద్ధి బాట పట్టి GDP అధికమవు తుంది. వ్యవసాయంతో పాటు అనుబంధ రంగాలకు నూతన ఉత్తేజం తీసుకురావడం ద్వారా గ్రామీణులను ఉద్ధరించవచ్చని కేంద్రం గ్రహిం చింది. తదనుగుణంగా 2017- 18 నుంచి 2028-29 వరకు (DIDF) గ్రామీణ అభివృద్ధి నిధి ఏర్పాటుకు కేంద్రం అనుమతిం చింది. ఇదే కాకుండా వ్యవసాయ మార్కెట్ల అనుసంధానతను కూడా బలోపేతం చేయాలి. గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థకు పరిపుష్టి కల్పించడం గ్రామాల్లో మౌలిక వసతులను పెంపొందించడం ద్వారా వ్యవసాయానికి మరియు గ్రామీణ అభివృద్ధికి పుష్టికలుగుతుంది.

పల్లెలు దేశానికి పట్టు కొమ్మలు. గ్రామ స్వరాజ్యం సాధించినప్పుడే దేశం అభివృద్ధి చెందుతుంది. ఈ నినాదానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం బడ్జెట్ నిర్ణయాలు మద్దతు ఇచ్చాయి. గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ, వ్యవసాయం ప్రాధాన్యతలుగా నిలిచాయి. దీంతో రైతుల ఆదాయం రెట్టింపై, పెట్టుబడులకు ప్రోత్సాహం కలుగుతుంది. ఆర్థిక వ్యవస్థకు పరిపుష్టి కల్పించడం గ్రామాల్లో మౌలిక వసతులను పెంపొందించడం ద్వారా వ్యవసా యానికి మరియు గ్రామీణ అభివృద్ధికి దోహద పడుతుంది. ఈ బడ్జెట్‌లో అధిక మొత్తాన్ని గ్రామీణ ప్రాథమిక సౌకర్యాల కల్పనకు, గ్రామీణ జీవనోపాధికి కూడా కేటాయించారు. దీనివల్ల మహిళా సంఘాలకు పరపతి సౌకర్యం పెరిగింది. ఆహార తయారీ పరిశ్రమలు, పాడి-పరిశ్రమ కార్యక్రమాలకు కూడా కేటాయింపులు ఎక్కడా రాజీపడకుండా పెంచారు. దీనివల్ల గ్రామంలో అదనపు ఉపాధి కార్యక్రమాలు పెరిగి, వ్యవసాయం లాభసాటిగా అవుతుంది. వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల ధర-సరఫరాల్లోని వ్యత్యాసాలను తొలగించి, అందరికీ అందుబాటు లోకి తేవడానికి "ఆపరేషన్ గ్రీన్స్" పథకాన్ని ప్రకటించారు. పాడి పరిశ్రమ పథకం రీతిలోని అమలయ్యేలా ఈ పథకానికి రూ. 500 ల కోట్లు కేటాయించారు.

డిజిటలీకరణ:

తమిళనాడు రాష్ట్రం వ్యవసాయ శాఖ రూపొందించిన "ఉళవన్" (రైతు) యాప్ రైతులను విశేషంగా ఆకట్టుకుంటున్నది. ఈ యాప్ రాయితీ పథకాల వివరాలు తెలుసు కోవడానికి, దరఖాస్తు చేసుకోవడం, పంటల బీమా, వ్యవసాయ అధికారుల వివరాలను చూసుకోవచ్చు. ఈ పథకాన్ని గత ఏప్రిల్‌లో ప్రారంభించిన దీన్ని 70వేల మంది పైగా రైతుల వినియోగిస్తున్నారు. 70 లక్షల మంది రైతులు సమాచారం, భూముల విస్తీర్ణం, భూసార పరిస్థితి, ఎరువులు, విత్తనాలు, బ్యాంకుల వివరాలు ఇందులోకి తీసుకొచ్చారు. దీనిని ఆధునిక సాంకేతికతకు పెద్దపీట వేస్తున్న ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం కూడ అందుబాటులోకి తెస్తే రైతులకు ఎంతో ప్రయోజనం ఉంటుంది.

గ్రామీణ రైతులకు మేలు చేసేలా సమాచారం డిజిటలీకరణ చేసి చట్ట పరమైన నిర్ణయాలు తీసుకోవాలన్నా, రైతుకు రుణాలు ఇవ్వాలన్న, మార్కెట్ ధరలు నిర్ణయించాలన్న పంటల దిగుబడి మీద ఆధారపడి ఉంటాయని, దాన్ని కాపాడుకుంటూనే రైతుల నేపథ్యంలో సమగ్రంగా డేటా సేకరణ చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉందని ప్రపంచబ్యాంక్, పంట బీమా, bigdata నిపుణులు అభిప్రాయపడ్డారు. ఆ అంచనాలకు తగ్గట్టుగా దిగుబడిని తీసుకు రావాలన్నా భూమి, వాతావరణం, ఇతర పరిస్థితుల మీద కచ్చితమైన సమాచారం అవసరం అని ఇప్పుడు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా రైతులు నమ్ముతున్న నేపథ్యంలో సమగ్రమైన డేటా వల్లే పురోగతి ఉంటుందని ప్రపంచ గ్రామిణ బ్యాంక్ వ్యవసాయ శాఖ తెలియజేసింది. ఐవోటీ, శాటిలైట్ చిత్రాల ద్వారా భూగర్భ పొరల్లో నీరు ఉందో తెలుసుకుని రైతులు సులభంగా ఒక అంచనాతో బోర్లు వేసుకునే వీలవుతుంది. "ఉగాండా" లాంటి దేశాల్లో ఖచ్చితమైన డాటా ఉండటం వల్లనే అక్కడ రైతులకు ఇచ్చే పెట్టుబడులకు షేర్ మార్కెట్‌లో పెట్టే విధానం అమలులోకి వచ్చింది. ఈ సమగ్ర డేటా వల్ల ప్రపంచవ్యాప్తంగా రైతుల పురోగతి సాధ్యమవుతుంది. ఈ సమగ్ర వివరాలు వల్ల ఎగుమతులకు ప్రోత్సాహం ఉంటుంది. లక్ష గ్రామాల డిజిటల్ అనుసంధానం, 32 కోట్ల జన్ ధన్ ఖాతాల విప్లవం, "ఈ నామ్" తో 470 వ్యవసాయ విపణులకు ఏర్పరిచిన అనుబంధం, దేశంలో ఆరు కోట్లమంది డిజిటల్ అక్షరాస్యులుగా తీర్చిదిద్దే యజ్ఞం.

సాగులో సాంకేతికత:

దీర్ఘ కాలంలో ఆర్థిక వ్యవస్థ విస్తరణకు భారీ పెట్టుబడులు కేటాయించి శాస్త్ర సాంకేతిక విజ్ఞానాభివృద్ధికి ప్రాధాన్యతను ఇచ్చారు. వ్యవసాయ ఉత్పాదకాలలో కీలకమైన నీటిపారుదల, విద్యుచ్ఛక్తి, భారీ పరిశ్రమలు, విద్యా వైద్య రంగాల అభివృద్ధికి కృషిచేశారు. ICAR వ్యవసాయ విద్య, పరిశోధన, విస్తరణ, అభివృద్ధికి వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయాన్ని స్థాపించి మేలు రకం విత్తనాలు, పంటల సంరక్షణ, పంటల దిగుబడి పెంచడానికి రసాయన ఎరువులు వాడకం, నూతన ఉత్పాదనలపై పరిశోధనలు చేపట్టి వీటిని సమాంతార కేంద్రాలుగా సమాచార బదిలీకి అవకాశం కల్పించింది. శాస్త్ర సాంకేతిక పరిజ్ఞానంతో వ్యవసాయాన్ని లాభసాటిగా మార్చే కొత్త యోచనలు బలంగా ఉన్నాయి. 62 శాతం జనావళికి జీవికగా ఉన్న సేద్య రంగాన్ని శాస్త్ర సాంకేతికతలనే జోడెద్లతో బడుగు రైతులకు లాభాల భరోసా ఇచ్చేలా తీర్చిదిద్దడమే లక్ష్యంగా సాగిన "ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ సాంకేతిక శిఖరాగ్ర సదస్సు" స్ఫూర్తిమంతంగా ముగిసింది. మారుతున్న కాలానికి అనుగుణంగా వ్యవసాయానికి సాంకేతికతను అనుసంధానించి ప్రపంచంలోని అత్యుత్తమ విధానాలు,సాంకేతిక ఆవిష్కరణలను పూర్తిస్థాయిలో అందిపుచ్చు

కోవాలని ఆలోచనలకు అద్దం పట్టింది. రైతులకు అవసరమైన సమాచారం అంతా వారి ఇంటి వద్దకే చేర్చాలన్న ధోరణికి కేంద్ర ప్రభుత్వం మద్దతు పలికింది. చిన్న చిన్న కమతాల రైతుల్ని బృందాలుగా ఏర్పాటు చేసి, వేల ఎకరాల్లో సామాజిక సాగును ప్రోత్సహిస్తే ఖర్చు గణనీయంగా తగ్గి భారీగా రైతులకు లాభాలు చేకూరుతుంది. వ్యవసాయంలో ఆధునిక పద్ధతుల ఆవిష్కరణలు వినియోగ అవసరాన్ని ప్రస్తావిస్తూనే మేలిమి విత్తనాల ప్రాధాన్యాన్ని ప్రపంచ సాంకేతిక దిగ్గజం బిల్ గేట్స్ సూటిగా ప్రశ్నించారు. థాయిలాండ్, మలేషియా లాంటి దేశాల్లో అధిక ఉత్పాదకత సాధ్యపడుతుందని, DNA పరిజ్ఞాన అనుసంధానాన్ని, సమ్మిళిత సమీకృత వ్యవసాయం ద్వారా ఆర్థిక ప్రగతి సాధించడానికి అవకాశం ఉన్నదని ఆ దేశాలు నొక్కి చెప్పారయి. వ్యవసాయం, గ్రామీణాభివృద్ధి, సాగునీటి రంగాలకు ఈ ఏడాది బడ్జెట్లో ప్రాధాన్యమిచ్చారు. రైతన్నల కుటుంబాల ఆదాయంపై ఆంధ్రప్రదేశ్ దేశంలో 21 స్థానంలో ఉన్న వాస్తవాన్ని గుర్తించి, అన్నదాతల రాబడి పెంపుదలకు సాంకేతిక పరిష్కారాన్ని వేగవంతం అన్వేషిస్తున్నది. సేద్యంలో సౌలభ్యాన్ని శాస్త్రీయతను పెంచేలా రైతుకు బాసటగా 259 కొత్త సాంకేతిక ఆవిష్కరణల ప్రదర్శనలకు విశాఖ సదస్సు వేదికైంది. రాష్ట్ర భవిష్యత్తు వ్యవసాయ ముఖ చిత్రాన్ని గుణాత్మకంగా మార్చి చొరవతో యువతరం ముందడుగు వేస్తే వ్యవసాయంలో సౌభాగ్యం సాకారమవుతుంది.

పాడి పరిశ్రమల పాత్ర

మన దేశం పాల ఉత్పత్తిలో ముందంజలో ఉన్నది. కేంద్ర ప్రభుత్వం పాల డైరీ మౌలిక సదుపాయాల కోసం నిధిని ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు ప్రకటించింది ఆ పథకమే "ఆపరేషన్ ఫ్లడ్" ఈ పథకం క్రింద రూ. 10,881 కోట్లతో పాల ఉత్పత్తులకు కావలసిన మౌలిక సదుపాయాలను ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు కేంద్రం ప్రకటించింది. ఈ నిధిని ఖర్చుచేసి కొత్త పాల శుద్ధి కేంద్రాలను విరివిగా ఏర్పాటు చేస్తామని కేంద్రం తెలియచేసింది. కానీ ఇంతవరకు కేంద్రాలు కొత్తగా ఏర్పాటు చేయడం లేదు ఈ విషయంలో పాడి రైతులకు ఇబ్బందులు తప్పడం లేదు. కాబట్టి కేంద్ర ప్రభుత్వం వీటిపై త్వరగా చర్య తీసుకుని అమలు చేయాలి. భారత రైతుల ఆదాయాన్ని 2022 నాటికల్లా రెట్టింపు చేయాలని లక్ష్యాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వం పెట్టుకుని అప్పుడే రెండు సంవత్సరాలు పూర్తయ్యాయి. ఇందులో భాగంగా ఇప్పటి వరకు ఆదాయ పరంగా పెద్ద ఎత్తున వ్యవసాయ అభివృద్ధి పథకాలను కేంద్రం ప్రకటించడం మంచిదే, కానీ అందుకు అనుగుణంగా పాడి పరిశ్రమను సైతం సమాంతరంగా ప్రోత్సహిస్తే అన్నదాతకు ఆదాయం నికరంగా పెరుగుతుంది. పాడి-పంట అనేది అనాదిగా ఉన్న నినాదం. ఇప్పుడు రైతులకు ఆదాయం అంటే పంట నుంచి మాత్రమే కాకుండా వ్యవసాయ అభివృద్ధి పథకాలపై దృష్టి పెట్టడంతో పాటు గ్రామీణ అభివృద్ధి పథకం అమలులో ఉండేలా కేంద్ర ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవాలి. ఇటీవల "ఐరోపా సమైక్య వ్యవసాయ దృక్పథం 2017" పేరుతో విడుదల చేసిన నివేదికలో 2030 నాటికి సార్క్, ఉత్తర ఆఫ్రికా, china మరియు మధ్య ప్రాచ్యం దేశాలు ఏటా నాలుగు కోట్ల టన్నుల పాల ఉత్పత్తులను దిగుమతి చేసుకునే స్థాయికి చేరుతాయని అంచనా వేసింది. ఈ అవకాశం భారత రైతుల ఆదాయం పెంచడానికి ఒక మంచి అవకాశంగా కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు గుర్తించాలి.

గ్రామీణ సూక్ష్మ, మధ్య, చిన్నతరహా పరిశ్రమల పాత్ర

దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థకు అభివృద్ధికి సూక్ష్మ, చిన్న, మధ్యతరహా పరిశ్రమలే కీలకం. ఈ రంగానికి గ్రామీణ ప్రాంతంలో ఉజ్వల భవిష్యత్తు ఉంది, ఇది గ్రామీణ యువతకు, మహిళా సాధికారతకు బాటలు వేస్తుంది. వీటిని తగిన విధంగా కేంద్ర ప్రభుత్వాలు ప్రోత్సహిస్తే సమగ్ర పారిశ్రామికీకరణ సాధ్యమవుతుంది. వ్యవసాయ పరిశ్రమ స్థిరీకరణకు గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో వాతావరణ సమతుల్య స్థితి సానుకూలంగా ఉండాలన్న వాస్తవాన్ని కేంద్ర బడ్జెట్ ఎటువంటి సందేహం లేకుండా గుర్తించింది. దీర్ఘకాలిక సాగునీటి నిధికి తొలి కార్పస్‌గా 20 వేల కోట్లను ఇదివరకే ప్రకటించిన కేంద్రం ఈ పథకాలను కొనసాగించాల్సిన అవసరాన్ని నొక్కిచెప్పింది. జాతీయ గ్రామీణ జీవనోపాధి మిషన్‌కు గత సంవత్సరం కన్నా ప్రస్తుత సంవత్సరం 28 శాతం పెంచారు. వ్యవసాయ, వ్యవసాయేతర ఆదాయాన్ని పెంచడానికి గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఉపాధి కల్పనకు స్వల్ప వ్యవధిలో ఫలితాలు సాధించడానికి వీలుగా నిధుల కేటాయింపు జరిగింది.

ప్రభుత్వ విధాన నిర్ణయాల్లో ఉద్యోగావకాశాల సృష్టి, ఉద్యోగిత కల్పనకు ప్రాధాన్యత లభించింది. దేశంలో ఉద్యోగ కల్పన కోసం గత మూడేళ్లుగా ప్రభుత్వం చేపట్టిన ఎన్నో కార్యక్రమాలు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఉపాధి కల్పనను ప్రోత్సహిస్తున్నాయి. ఉద్యోగాల కల్పనలో ప్రధానంగా ఆసియా ఖండం అందులోనూ భారతదేశం కీలక పాత్రని తాజా నివేదికలో వెల్లడించింది. భారత స్థూల దేశీయ ఉత్పత్తి వృద్ధిరేటు 5.7 శాతం నుంచి 6.3 శాతానికి చేరినది. GDP లో చిన్న పరిశ్రమల పాట 45 శాతంగా ఉండటం సూక్ష్మ, చిన్న తరహా సంస్థలకున్న ప్రాధాన్యతను వెల్లడిస్తోంది. ముఖ్యంగా ముద్రా రుణాలు, MSME లకు చేయూత, నైపుణ్య శిక్షణ కేంద్రాలు కూడా అభివృద్ధి ఉపాధికి అద్దం పడుతు న్నాయి. పారిశ్రామిక రంగంలో వెనుకంజలో ఉన్న ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్ వంటి రాష్ట్రాలు సైతం ఇప్పుడు చిన్నతరహా పరిశ్రమలపై దృష్టి సారించాయి. ఆ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు చిన్న పరిశ్రమలకు పెద్ద ఎత్తున రాయితీలు, ప్రోత్సాహాలు కల్పిస్తున్నాయి. గ్రామీణ ఉపాధి, సేవారంగాలతో పాటు వ్యవసాయ ఆధారిత పరిశ్రమలు భారీగా ఏర్పడుతున్నాయి. కేంద్ర ప్రభుత్వం సాంకేతిక కేంద్ర విధాన కార్యక్రమం క్రింద నైపుణ్య శిక్షణకు కొత్త పరిశ్రమల స్థాపనకు తోడ్పడుతున్నది. దేశవ్యాప్తంగా 600 జిల్లాల్లో సాంకేతిక శిక్షణ కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. చిన్న తరహా

పరిశ్రమల రంగంలో గిరిజనులకు, దళితులకు ప్రత్యేక ప్రోత్సాహం అందించేందుకు ప్రత్యేక కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది. సాధారణ సబ్సిడీ పథకాలు కన్నా 15 శాతం సబ్సిడీని కల్పించి, వారి కోసం ప్రత్యేక మార్కెటింగ్ పథకాలు చేపట్టింది. తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇంక్యుబేషన్, t-hub కేంద్రాల ద్వారా అంకుర పరిశ్రమలకు పెద్ద ఎత్తున మద్దతు కల్పించింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం కూడా చిన్న పరిశ్రమలకు ప్రత్యేక పారిశ్రామిక విధానాన్ని అమలు చేస్తోంది. ఇటీవల ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి నారా చంద్రబాబునాయుడు గారు కర్నూలు జిల్లాలో ఓర్వకల్లు గ్రామీణ ప్రాంతంలో పారిశ్రామిక వాడను ఏర్పాటు చేయడానికి భారీ ఎత్తున ప్రోత్సాహకాలు అందించారు. అంతేకాకుండా గ్రామీణ ప్రాంతములో పాల ఉత్పత్తి పెంపునకు దోహదపడిన ఆపరేషన్ ఫ్లడ్ తరహాలో దీనిని చేపడతామని చెప్పారు. “ఫార్మర్స్ ప్రొడ్యూసర్ ఆర్గనైజేషన్” లను ప్రోత్సహించేందుకు ఆయా ఉత్పత్తుల నిల్వ, రవాణా, ప్రాసెసింగ్ నిర్వహణల కోసం స్థానిక సంస్థలను బలోపేతం చేయడానికి సన్నాహాలు చేస్తున్నారు. అన్ని రకాల స్థానిక సంఘాలకు మౌలిక వనరులు కల్పించే కీలక కేంద్రంగా పంచాయతీని విస్తరించాలి. స్థానిక సంస్థల ద్వారా వివిధ సేవలను వనరులను వ్యక్తులకు బదలాయించే క్రమంలో స్థానికతను మెరుగ్గా వినియోగించుకోవాలి. రాష్ట్రప్రభుత్వాలు స్థానిక సంస్థల వద్ద పౌరుల వివరాలు ఇప్పటికే నమోదై ఉన్నాయి. ప్రభుత్వాలు సామాజిక ఆర్థిక సర్వేలు నిర్వహించి నేపథ్యంలో స్థానికంగా పౌరులకు సేవల, వనరుల బదలాయింపును పారదర్శక ముగా ప్రభావవంతంగా జరపడం అసాధ్యమేమి కాదు. ప్రతి విభాగానికి ఒక వెబ్‌సైటును నిర్వహిస్తూ జరిగిన పనులకు సంబంధించిన రసీదులను ఎప్పటికప్పుడు అందుబాటులో ఉంచుతూ, లబ్ధిపొందిన, పొందవలసిన పౌరుల వివరాలను నిరంతరం నమోదు చేయ గలిగితే పాలన పారదర్శకంగా కొనసాగుతుంది.

గ్రామీణ రుణాలు :

కేంద్ర బడ్జెట్‌లో వ్యవస్థీకృత రుణాల పరిమాణాన్ని పది లక్షల కోట్ల రూపాయల నుంచి 11 లక్షల కోట్లకు పెంచారు. ఇది అంతకు ముందు ఏడాదితో పోలిస్తే 10 శాతం అధికం తదనుగుణంగా సరిపడా నిధులను కూడా ప్రభుత్వం బడ్జెట్‌లో కేటాయించింది. కౌలు రైతులకు సైతం రుణ సదుపాయం కల్పించేందుకు కట్టుబడి ఉన్నట్లు కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. ప్రభుత్వ ఉద్దేశాలు ప్రశంసించదగినవే! దేశవ్యాప్తంగా 40.5 శాతం కౌలు రైతులు, మరియు 52.1 శాతం సన్నకారు రైతులు, 30.8 శాతం మంది చిన్న రైతులు ప్రైవేట్ వ్యక్తుల నుంచి అధిక వడ్డీలకు రుణాలు తీసుకున్నట్లు ప్రభుత్వ నివేదికలు వెల్లడిస్తు న్నాయి. కాబట్టి రిజర్వ్ బ్యాంకు, జాతీయ వ్యవసాయ గ్రామీణాభివృద్ధి బ్యాంకు లతో కలిసి దేశంలో విస్తృత స్థాయిలో బ్యాంకింగ్ సేవలు అందుబాటులోకి తెచ్చి సమ్మిళిత ద్రవ్య సేవల విస్తరణకు పెద్ద ఎత్తున చర్యలు తీసుకుంటున్నది. స్వయం సహాయక బృందాలు, బిజినెస్ కరస్పాండెంట్, బ్యాంక్ లింకేజీ, సేవలను వినియోగించుకోవడం, వినియోగదారుల గురించి వివరాలు తెలిపే కేవైసీ నిబంధనలు సరళతరం, ఎలక్ట్రానిక్ విధానం ద్వారా లబ్ధిదారులకు నగదు బదిలీ, మొబైల్ టెక్నాలజీ వినియోగం ద్రవ్య పరమైన అంశాలకు సంబంధించి గ్రామ ప్రజలకు అవగాహన కల్పించడం వంటి అంశాలు ఇందులో ఉన్నాయి. కిసాన్ క్రెడిట్ కార్డులు జారీ, క్రెడిట్ కౌన్సెలింగ్ కేంద్రాలు ఏర్పాటు, జాతీయ పెన్షన్ పథకం, మహాత్మాగాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకం, ఆధార్ పథకం వంటి వాటిని కేంద్ర ప్రభుత్వం అమలుచేస్తోంది. ఎన్ని చర్యలు తీసుకున్నప్పటికీ బ్యాంకింగ్ సదుపాయం గ్రామీణ ప్రాంతంలో అందుకుంటున్న వారి సంఖ్య చాలా తక్కువగానే ఉన్నది. అందువల్ల ప్రతి కుటుంబానికి ప్రధానమంత్రి నరేంద్రమోదీ జన్ ధన్ యోజనను తీసుకువచ్చారు. గ్రామీణ ప్రాంతంలో ఈ రుణాలను అందించడంలో అసంఘటిత రంగం ముఖ్యమైన పాత్రను పోషిస్తుంది, అసంఘటిత రంగం పాత్ర ను తగ్గించి కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో బ్యాంక్ సేవలను విస్తరించి, ప్రజలకు కావలసిన రుణ సదుపాయాలను తక్కువ వడ్డీకి ప్రోత్సహించి తగిన రుణ సదుపాయాన్ని అందించవలెను. 2015 నాటికి ప్రధానమంత్రి జన్ ధన్ యోజన పథకం కింద దేశంలోని 95 శాతం కుటుంబాలకు బ్యాంకు ఖాతాలను విజయవంతంగా సమకూర్చ గలిగింది. తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వ్యవసాయదారులకు “రైతు బంధు” ను ప్రారంభించింది. ఈ పథకం ప్రతి సంవత్సరం పూనాస, యాసంగి (ఖరీఫ్, రబీ) పంటల కాలంలో ప్రతి రైతుకు నేరుగా ఎకరానికి ఎనిమిది వేల రూపాయల వంతున పెట్టుబడిని అందిస్తున్నది. గ్రామీణ ప్రాంతంలో అసంఘటిత రంగంలో పనిచేస్తున్న పేదలకు వృద్ధాప్యంలో ఆదాయ భద్రత కల్పించే విధంగా అటల్ పెన్షన్ యోజన వీలు కల్పిస్తున్నది.

స్థానిక సంస్థల పాత్ర:

ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థలో స్థానిక ప్రభుత్వాలు అత్యంత ముఖ్యమైన పాత్రను పోషిస్తాయి. ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణ స్థానిక ప్రభుత్వాల ద్వారా సాధ్యమవుతుంది. స్థానిక సంస్థలు అనేవి భారతదేశంలో అతి ప్రాచీన కాలం నుంచి పనిచేస్తున్నాయి. 1882లో లార్డ్ రిప్పన్ కాలంలో చేసిన తీర్మానాలను స్థానిక స్వపరిపాలన సంస్థల పట్ల మార్గానిర్దేశకాలుగా అభివర్ణించారు. అందుకే లార్డ్ రిప్పన్‌ను “స్థానిక సంస్థల పితామహుడిగా” పేర్కొంటారు. 14వ ఆర్థిక సంఘం కేటాయింపులు మరోసారి కొత్త ఆశలను రేకెత్తించాయి, ఈ సంఘం గ్రామ పంచాయతీలకు 20,292 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించింది. దీనికి 2015-2020 సంవత్సరం మధ్యకాలంలో మహాత్మాగాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకం నిధులను జత చేస్తే పంచాయితీరాజ్ సంస్థలు గ్రామాభివృద్ధికి ఒక మహత్తర అవకాశం ఇచ్చినట్లు ఉంటుంది. ■